

ARBETARSKYDD OCH ARBETSMILJÖ

Arbetarskydds- och arbetsmiljöavtal för den kommunala sektorn

§ 1 Avtalets tillämpningsområde och syfte

Detta är ett sådant samarbetsavtal för arbetarskydd som avses i 8 § 2 och 3 mom. lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/1973, nedan kallad tillsynslagen). Genom avtalet överförs inte sådant ansvar för olyckor och yrkessjukdomar som föreskrivs i lagstiftningen.

Avtalet gäller alla kommuner och samkommuner samt deras tjänsteinnehavare och arbetstagare. Nedan avses med kommun även samkommun och med arbetstagare även tjänsteinnehavare.

Syftet med arbetarskydds- och arbetsmiljöarbete är att arbetsgivaren och personalen genom samarbete systematiskt utvecklar arbetsmiljön, det psykiska välbefinnandet bland personalen samt säkerheten och hälsoaspekterna i arbetet. Samtidigt förbättras resultatet och arbetslivskvaliteten som en del av kommunens serviceverksamhet, personalpolitik och ledningspraxis.

§ 2 Organisation

För samarbete i arbetarskydds- och arbetsmiljöfrågor skall kommunen (arbetsställe enligt tillsynslagen) ha en arbetarskyddschef samt arbetarskyddsfullmäktige och vicefullmäktige, och vid behov ett eller flera arbetarskyddsombud. Kommunen skall också ha en arbetarskyddskommission eller något annat representativt samarbetsorgan som baserar sig på ett lokalt samarbetsavtal. Arbetarskyddsfullmäktigena skall vara medlemmar i detta organ.

Utöver arbetarskyddskommissionen eller ett sådant annat representativt samarbetsorgan som avses i mom. 1 kan man genom ett lokalt samarbetsavtal bilda samarbetsorgan för enskilda förvaltningar eller verksamhetsområden eller för ett verk, en inrättning eller någon annan ändamålsenlig helhet.

I samband med detta väljs även arbetarskyddsfullmäktige och vid behov utses också en arbetarskyddschef.

Tillämpningsdirektiv

Om kommunen varaktigt har färre än 10 anställda, behöver den endast ha en arbetarskyddschef som utses av arbetsgivaren. Om antalet anställda är 10 eller fler, men mindre än 20, skall arbetarskyddsfullmäktige och vicefull-

mäktige väljas att representera arbetstagarna och funktionärerna. Om personalen överstiger 20, skall dessutom en arbetarskyddskommission eller ett annat representativt samarbetsorgan utses.

De i mom. 1 och 2 avsedda samarbetsorganens och arbetarskyddsfullmäktiges ställning bestäms i tillsynslagen.

Om organisationen eller verksamheten ändras skall även arbetarskydds- och arbetsmiljöorganisationen ändras i enlighet med principerna för detta avtal så att den motsvarar den nya situationen.

§ 3 Systematiskt arbetarskydds- och arbetsmiljöarbete

Arbetarskydds- och arbetsmiljöarbetet skall planeras och genomföras som en del av organisationernas verksamhet, ledning och utveckling.

Ett handlingsprogram (verksamhetsprogram) för arbetarskydd skall göras upp i enlighet med 9–11 § lagen om skydd i arbete. Vid behov kompletteras och preciseras detta handlingsprogram genom handlingsprogram för kortare tid.

Tillämpningsdirektiv

Den nya arbetarskyddslagen (738/2002) träder i kraft 1.1.2003. Till dess iakttas 9 § 3 mom. i den gällande lagen om skydd i arbete (299/1958).

Handlingsprogrammet kan innehålla nyckeltal som beskriver personalen, verksamheten och resultaten, och programmet kan även omfatta åtgärder med vilka man snabbare kan uppnå jämställdhet mellan män och kvinnor på arbetsplatserna, såvida jämställdheten inte tas upp i en årlig personal- och utbildningsplan.

§ 4 Arbetarskyddschef

Kommunen utser en arbetarskyddschef som representerar arbetsgivaren i det arbetarskydds- och arbetsmiljöarbete som avses i detta avtal. Arbetarskyddschefens uppgift är att organisera, upprätthålla och utveckla samarbetet mellan arbetsgivaren och personalen.

Arbetarskyddschefen bör på ett för de lokala förhållandena ändamålsenligt sätt kopplas till verksamheten för det representativa organ som har hand om arbetarskyddsfrågor.

Tillämpningsdirektiv

Till arbetsgivarrepresentant bör den behöriga myndigheten i kommunen utse en person som är anställd av kommunen samt motiverad och lämpad

för uppgiften. Personen bör beredas tillräckliga förutsättningar att sköta uppgiften.

§ 5 Arbetarskyddschefens uppgifter

Arbetarskyddschefens uppgifter anges i 17 § förordningen om tillsynen över arbetarskyddet (954/1973).

Till uppgifterna hör dessutom att

- 1) upprätthålla kontakt till det samarbetsorgan som avses i det allmänna avtalet eller i det lokala samarbetsavtalet samt till personalen inom företagshälsovården
- 2) medverka i sammanställningen av nyckeltal enligt § 3 mom. 3 och ett eventuellt personalekonomiskt bokslut,
- 3) göra sig förtrogen med sådana planer om ändringar och moderniseringar på arbetsplatsen och om förebyggande av olyckor och hälsorisker vilka inverkar på arbetsmiljön, och även sätta sig in i kostnadsberäkningarna för dem,
- 4) delta i utvecklingen av vårdhänvisning,
- 5) följa med utfallet av framställda förslag,
- 6) informera arbetarskyddsmyndigheterna inom arbetarskyddsdistriktet och Arbetarskyddscentralen om hur arbetarskydds-samarbetet är organiserat.

§ 6 Arbetarskyddsfullmäktige och vicefullmäktige

I kommunen väljs två arbetarskyddsfullmäktige och för vardera två vicefullmäktige. Den ena fullmäktigen och hans vicefullmäktige representerar personalen i funktionärsställning och den andra personalen i arbetstagarställning.

Eventuella fullmäktige för enskilda verk och inrättningar, vilka avses i § 2 mom. 2, väljs också på ovan nämnda sätt.

Arbetarskyddsfullmäktige och vicefullmäktige har en mandattid på fyra år.

Tillämpningsdirektiv

Lokalt kan det avtalas att två arbetarskyddsfullmäktige jämte vicefullmäktige väljs att representera arbetstagarerna. I så fall skall deras verksamhetsområde klargöras genom avtal före valet.

§ 7 Val av fullmäktige

Valet av arbetarskyddsfullmäktige och vicefullmäktige förrättas enligt särskilda anvisningar. Med personer i funktionärsställning avses anställda som har som främsta uppgift att leda och övervaka sina underordnades arbete och som inte deltar i dessas arbete eller gör det endast tillfälligt. Med personer i arbetstagarställning avses övrig personal. Före valet av fullmäktige skall överenskommelse ingås lokalt om indelningen av personalen i funktionärs- respektive arbetstagarställning.

§ 8 Arbetarskyddsfullmäktigens uppgifter

Arbetarskyddsfullmäktigens uppgifter anges i 23 § förordningen om tillsynen över arbetarskyddet.

Till uppgifterna hör dessutom att

- 1) vid behov verka som en sådan företrädare för personalen som avses i det allmänna avtalet och upprätthålla kontakten till det samarbetsorgan som avses i det allmänna avtalet eller i det lokala samarbetsavtalet samt till personalen inom företagshälsovården,
- 2) göra sig förtrogen med sådana planer om ändringar och moderniseringar på arbetsplatsen och om förebyggande av olyckor och hälsorisker vilka inverkar på arbetsmiljön, och även sätta sig in i kostnadsberäkningarna för dem, samt
- 3) delta i utvecklingen av vårdhänvisning.

§ 9 Arbetarskyddsfullmäktigens ställning och rättigheter

I 11 § lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden finns bestämmelser om arbetarskyddsfullmäktigens rättigheter och om skötseln av hans uppgifter.

I fråga om befrielse från arbetet samt ersättning för inkomstbortfall och för uppgifter som utförts utom arbetstid tillämpas 24 och 25 § förordningen om tillsynen över arbetarskyddet. Dessutom har avtalsparterna separat avtalat om tidsanvändningen och om lönen för en arbetarskyddsfullmäktig som helt är befriad från arbetet.

Parterna har också separat avtalat om ersättningen till lärare som verkar som arbetarskyddsfullmäktige.

Uppgifter som utförs utom arbetstid

Arbetarskyddsfullmäktigen bör i mån av möjlighet på förhand komma överens med arbetsgivaren om uppgifter som utförs utom ordinarie arbetstid, såvida dessa uppgifter inte utförs på beordran av arbetarskyddsmyndigheterna.

Uppsägningsskydd

I fråga om uppsägning av en arbetarskyddsfullmäktig eller hävning av hans arbetsavtal tillämpas bestämmelserna om förtroendemän i det allmänna kommunala tjänste- och arbetskollektivavtalet.

Utbildning för arbetarskyddsfullmäktige

Bestämmelserna i 10 a § lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/1973) iakttas när det gäller utbildning för arbetarskyddsfullmäktige och vicefullmäktige.

En arbetarskyddsfullmäktig får inte på grund av sin uppgift som arbetarskyddsfullmäktig ges en sämre ställning än de övriga arbetstagarna när rekommendationsavtalet om kommunal personalutbildning samt tjänste- och arbetskollektivavtalet om fackutbildning (utbildningsavtalet) tillämpas. Särskilt när arbetarskyddsfullmäktigens uppgift upphör bör man fästa uppmärksamhet på hans behov av personalutbildning med beaktande av mandatperiodens längd och i vilken utsträckning han varit befriad från arbetet samt utgående från de eventuella ändringar som vidtagits i hans arbete.

Tillämpningsdirektiv

Arbetsgivaren och arbetarskyddsfullmäktigen skall också under den tid uppdraget som fullmäktig varar utreda om fullmäktigen, för att han skall kunna upprätthålla yrkesskickligheten för sitt tidigare eller ett motsvarande arbete, behöver ges sådan yrkesutbildning som anordnas för andra arbetstagare.

Arbetsrum och materiel

Arbetarskyddsfullmäktigen har rätt att använda normal kontorsutrustning och normala kontorsmöbler i kommunen/på arbetsplatsen. Fullmäktigen skall anvisas ett låsbart förvaringsutrymme och för diskussioner skall varje gång anvisas en för ändamålet lämplig plats.

Arbetarskyddsfullmäktigen har dessutom rätt att använda den datautrustning som allmänt används i kommunen/på arbetsplatsen, inklusive program och internetförbindelse (e-post).

Tillämpningsdirektiv

När man avväger arbetsgivarens skyldighet att ordna ovan nämnda användarrättigheter för kontorsmöbler och kontorsutrustning samt för datautrustning, bör man beakta kommunens storlek, omfattningen på arbetarskyddsfullmäktigens uppdrag och den tid som därtill används och behovet av utrustning.

Arbetsgivaren skall förse arbetarskyddsfullmäktigen, arbetarskyddskommissionen och, enligt lokal överenskommelse, även arbetarskyddsombudet med behövliga lagar, förordningar och andra arbetarskyddsbestämmelser.

§ 10 Arbetarskyddsfullmäktigens ställning

Om en arbetarskyddsfullmäktigs anställning upphör eller han av någon annan anledning avgår under mandatperioden eller är förhindrad att sköta sina uppgifter, får den förste vicefullmäktigen överta uppgifterna. Om även denne är förhindrad överläts uppgifterna på den andre vicefullmäktigen. Förutsättningen är dock att det inte före valet skriftligt avtalats om något annat.

Om man under en arbetarskyddsfullmäktigs mandatperiod blir tvungen att förrätta ett nytt val, gäller valet den återstående mandattiden.

Arbetarskyddsfullmäktigen bör underrätta arbetarskyddschefen och vicefullmäktigen om han är förhindrad att sköta sina uppgifter.

§ 11 Arbetarskyddskommissionens sammansättning

I 26 och 27 § förordningen om tillsynen över arbetarskyddet finns bestämmelser om tillsättandet av och sammansättningen på arbetarskyddskommissionen.

Av arbetarskyddskommissionens medlemmar skall 1/4 representera arbetsgivaren, 1/4 personalen i funktionärsställning och 1/2 personalen i arbetstagarställning. Om antalet medlemmar i arbetarskyddskommissionen överstiger antalet sådana arbetarskyddsfullmäktige som avses ovan i § 6 , skall det vid valet av fullmäktige väljas ett behövligt antal extra medlemmar.

Lokala överenskommelser ingås om valet av personalrepresentanter till kommunens arbetarskyddskommission eller något annat representativt samarbetsorgan samtidigt som det avtalas om tillsättandet av samarbetsorgan för enskilda verk och inrättningar. Bland dem som deltar i valet skall det dock finnas sådana representanter för personalen i såväl funktionärs- som arbetstagarställning vilka är medlemmar i de arbetarskyddskommissioner som valts för de en-

skilda verken eller inrättningarna. Kommissionen bör så rättvist som möjligt representera olika personalgrupper.

Tillämpningsdirektiv

Lokalt kan det avtalas att eleverna vid läroanstalter och arbetsinrättningar samt de som anvisats till en arbetsinrättning har rätt att till observatörsmedlemmar välja högst 1/4 av antalet ordinarie medlemmar i arbetarskyddskommissionen.

§ 12 Arbetarskyddskommissionens verksamhet och uppgifter

I 29–32 § tillsynsförordningen finns bestämmelser om arbetarskyddskommissionens verksamhet och uppgifter.

Dessutom skall arbetarskyddskommissionen

- 1) upprätthålla kontakt till det samarbetsorgan som avses i det allmänna avtalet eller i det lokala samarbetsavtalet samt till personalen inom företagshälsovården
- 2) planera och ge förslag till hur störande användning av berusningsmedel skall kunna minskas i arbetsmiljön
- 3) behandla inledande eller ändring av verksamhet som avses i 12 § (företagshälsovårdens innehåll) och 14 § (övriga hälso- och sjukvårdstjänster) lagen om företagshälsovård (1383/2001) eller andra frågor som i väsentlig grad inverkar på organiserandet av företagshälsovården, innan arbetsgivaren fattar ett slutgiltigt beslut i frågan.

Tillämpningsdirektiv

Innan arbetsgivaren fattar beslut därom, skall arbetarskyddskommissionen behandla väsentliga frågor som gäller inledandet av sådan verksamhet som avses i lagen om företagshälsovård eller som gäller ändring eller organisering av denna verksamhet. Arbetarskyddskommissionen ger även utlåtanden beträffande ansökningar om ersättning av kostnader som föranleds av företagshälsovården.

§ 13 Arbetarskyddsombud

Till kommunens olika arbetsplatser kan det enligt närmare lokal överenskommelse dessutom väljas ett arbetarskyddsombud, om detta är påkallat på grund av kommunens organisation eller arbetsplatsens förhållanden med tanke på säkerhet och hälsa i arbetet eller på grund av att arbetet är särskilt riskfyllt för personalen.

Arbetarskyddsombudet har till uppgift att inom sitt verksamhetsom-

råde

- 1) vid behov delta i arbetarskyddsinspektioner på arbetsplatsen eller i undersökningar av olyckor,
- 2) kontrollera att arbetarskyddsbestämmelserna efterföljs och påtala eventuella överträdelser samt anmäla uppdagade missförhållanden och riskfaktorer, i första hand till arbetsledningen och arbetstagarna, och vid behov till arbetarskyddsfullmäktigen, samt
- 3) hålla kontakt med arbetarskyddsfullmäktigen och arbetarskyddschefen i frågor som gäller ombudets verksamhetsområde.

§ 14 Tillämpningsdirektiv, avvikelser från avtalet och lösning av meningsskiljaktigheter

Kommungruppen i Arbetarskyddscentralens styrelse följer med fullföljandet av detta avtal och ger utlåtanden om tolkningsfrågor som gäller tillämpningen av avtalet.

Kommungruppen kan vid behov befullmäktiga kommunen att organisera samarbetet inom arbetarskyddet på ett annat sätt än vad som bestäms i detta avtal, såvida avvikelserna inte strider mot lagen.

Meningsskiljaktigheter till följd av att arbetsfreden brutits eller samarbetet inom arbetarskyddet försumrats avgörs enligt vad som i lagstiftning och avtal bestäms om meningsskiljaktigheter i fråga om tjänste- och arbetskollektivavtal.

Tillämpningsdirektiv

Om det uppstår meningsskiljaktigheter bör det lokalt göras upp ett protokoll där det framgår vad oenigheten gäller och vilka parterna är. Av protokollet skall också framgå parternas ståndpunkter med motiveringar.

Det är meningen att kommungruppen i Arbetarskyddscentralens styrelse skall avgöra meningsskiljaktigheter i frågor som enligt detta avtal kan avtalas lokalt.

§ 15 Avtalets giltighetstid

Detta avtal träder i kraft på underteckningsdagen och det gäller tills vidare med en uppsägningstid på tre (3) månader.

Helsingfors den 30 november 2002

KOMMUNALA ARBETSMARKNADSVERKET

AKAVA-OS RF

KOMMUNFACKETS UNION RF

FÖRHANDLINGSORGANISATIONEN FÖR TEKNIK OCH
GRUNDSERVICE FKT RF

TJÄNSTEMÄNNENS FÖRHANDLINGSORGANISATION TFO RF